

Кулинич М. Б.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЗБЛИЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ПРИ ВІДОБРАЖЕННІ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ

Забезпечення - це зобов'язання, щодо яких на дату балансу існує невизначеність стосовно їхньої суми або строку погашення.

Формуючи забезпечення, керівництво має на меті резервування певної суми, що може виявитися необхідною для погашення можливих зобов'язань, якщо ні суму, ні дату виконання таких зобов'язань неможливо з точністю передбачити.

Практична побудова системи резервування у підприємницькій діяльності має наукове обґрунтування та нормативно-правове регулювання.

У вітчизняній системі національних стандартів бухгалтерського обліку (НП(С)БО) основним документом, що регулює облік забезпечення, є НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [5], а в системі міжнародних стандартів фінансової звітності - МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [4]. Правила визнання забезпечення також містять деякі спеціалізовані стандарти, наприклад, П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 26 «Виплати працівникам», однойменні МСБО 16 та МСБО 19, а також МСФЗ 15 «Виручка за договорами з клієнтами».

Створення забезпечень відбувається тоді, коли зобов'язання виникає в результаті минулих подій, існує ймовірність того, що його погашення призведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють у собі економічні вигоди, та його оцінка може бути достовірно визначена (п. 14 НП(С)БО 11). [1, 5]

Крім стандартів, облік забезпечень регулюється Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності («Методичні рекомендації № 433») [3], які пояснюють, що «довгострокові забезпечення»

відображають майбутні витрати і платежі, які мають бути здійснені протягом звітного періоду (наприклад, витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання), сума яких може бути визначена лише за попередньою (очікуваною) оцінкою на дату балансу.

В міжнародній практиці обліку основою для визнання забезпечень є судження керівників підприємства, досвід подібних операцій, висновки незалежних експертів.

У системі міжнародних стандартів обліку і звітності МСБО 37 визначає забезпечення аналогічно до національної дефініції: зобов'язання з невизначеним строком або сумою. Невизначеності, пов'язані із сумою, яку слід визначати як забезпечення, розглядаються різними способами залежно від обставин. [2] Якщо оцінене забезпечення охоплює значну кількість статей, то зобов'язання оцінюється зважуванням усіх можливих результатів за пов'язаними з ними ймовірностями. При цьому користуються статистичним методом оцінки – «очікувана вартість».

Головна відмінність забезпечення від зобов'язання у сфері міжнародних стандартів фінансової звітності теж полягає в певній невизначеності щодо його строку чи суми майбутніх видатків, необхідних для погашення. Визнання відповідного зобов'язання ґрунтується на події, що зобов'язує. Це подія, яка створює юридичне чи конструктивне зобов'язання (тобто зобов'язання, обумовлене практикою), яке призводить до того, що суб'єкт господарювання не має реальної альтернативи виконанню зобов'язання. Щодо визнання забезпечення, то треба мати можливість надійно оцінити розрахункову суму майбутнього відтоку ресурсів на виконання зобов'язання.

Створення забезпечень є необхідністю, визначеною чинними законодавчими і нормативними актами. Проте окремі суб'єкти малого підприємництва можуть не створювати забезпечення майбутніх витрат, а визнавати відповідні витрати у періоді їх фактичного понесення. Щодо суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність

за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, таких виключень не має [6].

Обов'язок кожного підприємства створювати забезпечення майбутніх витрат і платежів встановлений вимогами чинних національних стандартів бухгалтерського обліку. Рекомендовано удосконалення формулювання критеріїв визнання забезпечень в бухгалтерському обліку, що сприятиме зближенню НП(С)БО 11 та МСБО 37.

Література

1. Крупка Я. Відкриті та приховані резерви в системі обліку і звітності підприємств. *Вісник Економіки*, по. 2, Aug. 2021, pp. 117-28, <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1244>

2. Кулинич М., Садовська І., Фатенок-Ткачук А., Скорук О. Визнання забезпечень у вітчизняній і міжнародній практиці обліку і звітності. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024, 2(38) с. 36–44. DOI:<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-36-44>.

3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності ("Методичні рекомендації № 433"), затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28 березня 2013 року.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_051.

5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00/print1360181123302816> (дата звернення: 22.04.2024).

6. Сандуляк В. Резерви та забезпечення. Чи є доцільним їх створення? *Аудит-Інвест* <https://audit-invest.com.ua/articles/blog/rezervy-ta-zabezpechennya-chy-ye-dotsilnym-yih-stvorennnya>